

AH 2910
2022Z04623

Antwoord van minister Van der Wal-Zeggelink (Natuur en Stikstof)
(ontvangen 30 mei 2022)

Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021-2022, nr. 2208

1

Heeft u kennisgenomen van de uitspraak van de rechtbank Midden-Nederland over de landelijke vrijstelling van de jacht op de vos?¹

Antwoord

Ja.

2

Hoe waardeert u het onverbindend verklaren van de vrijstelling voor de jacht op de vos, een belangrijke predator van weidevogels, in de Regeling natuurbescherming in verband met de blijkbaar gebrekkige aansluiting op de bepaling in de Wet natuurbescherming (artikel 3.15)?

Antwoord

In artikel 3.1 van de Regeling natuurbescherming (hierna: Rnb) wordt vrijstelling verleend van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) voor de bestrijding door grondgebruikers ter voorkoming van dreigende schade aan flora of fauna of aan eigendommen van de in artikel 3.1 van het Besluit natuurbescherming aangewezen schadeveroorzakende vogels en dieren, waaronder de vos. Deze zogenoemde landelijke vrijstelling voor schadebestrijding wordt verleend op grond van artikel 3.15, tweede lid, van de Wnb.

In haar uitspraak d.d. 16 februari 2022 heeft de rechtbank Midden-Nederland artikel 3.1, tweede lid, van de Rnb onverbindend verklaard ten aanzien van de vos. Deze zaak betreft een beroep tegen een ontheffing, verleend door gedeputeerde staten van de provincie Utrecht, voor onder meer het gebruik 's nachts van het geweer voor de bestrijding van de vos. De rechtbank is van oordeel dat de vrijstelling onbevoegd in de Rnb is opgenomen, omdat in artikel 3.15, tweede lid,

¹ Rechtbank Midden-Nederland, 22 februari 2022, Zaaknummer UTR 21/1854 en UTR 21/2143 (ECLI:NL:RBMNE:2022:552, Rechtbank Midden-Nederland, UTR 21/1854 en UTR 21/2143 (recht-spraak.nl))

van de Wnb de formulering “bij ministeriële regeling” ontbreekt. Volgens de rechtbank moet de vrijstelling daarom in de vorm van een vrijstellingsbesluit worden genomen.

Ik ben het niet eens met het oordeel van de rechtbank dat ik onbevoegd ben om de vrijstelling in artikel 3.1, tweede lid, van de Rnb op te nemen. Van onbevoegdheid is geen sprake, want de vrijstelling is door het bevoegde orgaan verleend binnen de door artikel 3.15 van de Wnb voorgeschreven kaders. Ik ben daarom voornemens om hoger beroep in te stellen tegen de uitspraak.

3

Bent u voornemens op zeer korte termijn in overleg te treden met provincies over de aanpak naar aanleiding van deze uitspraak?

Antwoord

Op 9 maart jl. heeft overleg plaatsgevonden tussen het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en de provincies over de aanpak naar aanleiding van deze uitspraak.

4

Bent u voornemens op zeer korte termijn ervoor te zorgen dat onderhavige vrijstelling en andere vergelijkbare vrijstellingen juridisch goed geregeld worden en dat provincies hierop kunnen anticiperen, zodat het komende broedseizoen predatoren van weide- en akkervogels bejaagd kunnen blijven worden?

Antwoord

Momenteel bereid ik, vooruitlopend op behandeling van het hoger beroep, een uitvoeringsbesluit voor, waarin vrijstelling wordt verleend krachtens artikel 3.15, tweede lid, van de Wnb. Hiermee zou het formele gebrek, dat door de rechtbank is geconstateerd, zijn verholpen. Een dergelijk nieuw vrijstellingsbesluit vereist vanzelfsprekend een zorgvuldige motivering en besluitvorming, met inbegrip van de mogelijkheid van inspraak, en kan dus niet op hele korte termijn worden genomen.

5

Heeft u kennisgenomen van het onderzoek van Bureau Waardenburg en de Jagersvereniging op basis van warmtebeeldtellingen dat erop wijst dat de populatieomvang van haas, konijn en ree wordt onderschat, omdat zoogdieren

steeds meer in de nachtelijke uren actief zijn terwijl reguliere tellingen overdag plaatsvinden²?

Antwoord

Het rapport van Bureau Waardenburg gaat over de vraag op welke momenten van de dag of nacht en met hulpmiddelen als warmtebeeldcamera's en verrekijkers/zichttellingen méér of minder dieren worden gezien. De conclusie van het onderzoek is dat bij nachtelijke tellingen en met warmtebeeldcamera's meer dieren worden gesignaleerd dan met zichttellingen overdag. Er worden geen conclusies getrokken over een mogelijke toename van nachtactiviteit van deze dieren.

6

Hoe waardeert u de analyse dat sprake is van onderschatting van de wildstand omdat de tellingen die ten grondslag liggen aan de Rode Lijst vooral gebaseerd zijn op tellingen overdag?

Antwoord

Zoals ik aangaf bij vraag 5 geeft het rapport van Bureau Waardenburg gaat over de vraag op welke momenten van de dag en met welke hulpmiddelen méér of minder dieren worden gezien. Het gaat echter niet over een mogelijke vertekening van trends of de betrouwbaarheid daarvan. Er worden dan ook geen conclusies getrokken over betrouwbaarheid of vertekening van trends en ook niet over een mogelijke toename van nachtactiviteit van deze dieren of de populatiegrootte.

7

Deelt u de analyse dat onder meer hazen in de loop van de tijd door externe factoren als toenemende menselijke activiteiten en toenemende predatie steeds meer in de nacht in plaats van overdag actief zijn?

Antwoord

Gezien het feit dat de haas ten prooi kan vallen aan op zicht jagende roofdieren en roofvogels, is het voor de hand liggend dat zij in de schemering en nacht actiever zijn dan overdag. Dat met warmtebeeldcamera's 's-nachts méér dieren worden geteld dan met zichttellingen overdag is daarom heel wel denkbaar. Daaruit kan

² Website Nederlandse Jagersvereniging, 4 maart 2022, 'Warmtebeeldtellingen: een verschil van dag en nacht' (<https://www.jagersvereniging.nl/nieuws/persbericht-warmtebeeldtellingen-een-verschil-van-dag-en-nacht/>)

echter niet worden geconcludeerd dat de huidige trendberekeningen onbetrouwbaar en/of vertekend zijn.

Indien inderdaad een verschuiving van dagactiviteit naar meer nachtactiviteit is opgetreden, dan kan dat gevolgen hebben voor de trend, maar daar zijn geen aanwijzingen voor.

8

Worden de uitkomsten van het genoemde onderzoek betrokken bij het onderzoek naar de staat van instandhouding van wildsoorten door Wageningen Environmental Research en de beleidsreactie daarop?

Antwoord

Wageningen Environmental Research heeft haar rapport reeds afgerond. Ik zal laten onderzoeken of en hoe de uitkomsten van het onderzoek van Bureau Waardenburg in de toekomst meegenomen kan worden bij het bepalen van de staat van instandhouding van soorten op de wildlijst.

9

Hoe waardeert u de inschatting van het Dutch Wildlife Health Centre op basis van Duits onderzoek dat de hazenpopulatie (ook) in Nederland de afgelopen drie jaar met een kwart is toegenomen³?

Antwoord

De hazenpopulatie kan per jaar sterk schommelen. De weersomstandigheden kunnen een behoorlijke invloed hebben op overleving, maar bijvoorbeeld ook op het succes van de voortplanting⁴. 2019 en 2020 kende een relatief droge lente en zomer wat positief is voor de overleving van jonge hazen. Desondanks is er sprake van een dalende trends sinds 1997.

10

³ Website Nederlandse Jagersvereniging, 21 februari 2022, 'Hazenpopulatie toont zich veerkrachtig' (<https://www.jagersvereniging.nl/nieuws/persbericht-onderzoek-duidt-op-25-groei-hazenpopulatie/>)

⁴ H. Rödel, J.J.A. Dekker – invloed weer konijn en haas 2012

Wordt de genoemde analyse eveneens betrokken bij het onderzoek naar de staat van instandhouding van wildsoorten door Wageningen Environmental Research en de beleidsreactie daarop?

Antwoord

De gegevens uit het meetnet Dagactieve Zoogdieren van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) zijn door de Wageningen Environmental Research gebruikt bij het bepalen van de staat van instandhouding van de haas.

11

Zijn de cijfers en inzichten van faunabeheereenheden, die de wettelijke taak hebben om gegevens over wildpopulaties te verzamelen, integraal betrokken bij het genoemde onderzoek van Wageningen Environmental Research? Zo niet, gaat u ervoor zorgen dat dit alsnog gebeurt dan wel dat deze gegevens betrokken worden in het vervolgtraject?

Antwoord

De cijfers van de faunabeheereenheden zijn door Wageningen Environmental beoordeeld en konden niet meegenomen worden voor het bepalen van de populatietrend. Het huidige protocol en het enkele telmoment zorgen ervoor dat de gegevens niet gevalideerd kunnen worden door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Omdat het wenselijk is om deze tellingen in de toekomst ook te kunnen gebruiken, wil ik samen met alle betrokken partijen werken aan verbetering van het telprotocol en de verzameling van gegevens.

12

Deelt u de mening dat het hanteren van 1950 als referentiejaar voor de Rode Lijst geen goed beeld geeft, omdat destijds geen sprake was van structurele, landsdekkende monitoringsprogramma's en ook van ander landgebruik?

Antwoord

In Nederland hebben we afgesproken om voor alle rode lijsten het referentiejaar 1950 als standaard aan te houden. De rodelijststatus wordt gebaseerd op enerzijds de actuele situatie en anderzijds de trends in verspreiding en populatieomvang.

Voor de verspreiding wordt voor zoogdieren de Zoogdieratlas van Van Wijngaarden et al. uit 1971 (die is gebaseerd op de periode 1946-1969) als representatief gezien

voor 1950. Wat betreft de populatieomvang zijn er niet voor alle soorten goede tellingen vanaf 1950. Voor haas en konijn zijn er pas sinds respectievelijk 1997 en 1984 telreeksen beschikbaar om betrouwbare populatietrends te bepalen. De in de rode lijst zoogdieren genoemde trends voor haas en konijn zijn dan ook niet de trends vanaf 1950 maar vanaf deze jaartallen.

Rode lijsten zijn een instrument om de ontwikkeling van een soortgroep in Nederland te volgen. Langjarige trends zijn van belang om juist de effecten van veranderingen in het landschap zichtbaar te maken. Een vast referentiejaar is van belang om te voorkomen dat het probleem van een 'shifting baseline' optreedt. (Shifting baseline = als het referentiejaar opschuift terwijl de populatie steeds afneemt, wordt een kleinere afname geconstateerd dan bij een vast referentiejaar). Rode lijsten hebben een belangrijke signaleringsfunctie. Beleidskeuzes worden echter gebaseerd op de criteria vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn die gaan over de staat van instandhouding. Dit is daarom ook het gehanteerde criterium in de Wet natuurbescherming. Het besluit om de jacht op konijn en haas (in drie provincies) niet te openen is gebaseerd op dit criterium uit de Wet natuurbescherming, en niet op de rodelijststatus.

13

Gaat het bij de cijfers die zijn gebruikt voor de periode 1950-1980 om landsdekkende dan wel voor het hele land representatieve cijfers?

Antwoord

De afschotcijfers van de winters van 1960 tot en met 1979 zijn verzameld door het ministerie van LNV⁵. Landelijke afschotcijfers van winter 1980-1981 t/m winter 2010-2011 zijn geregistreerd door de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging (KNJV). In het basisrapport van de Rode Lijst Zoogdieren zijn deze cijfers gebruikt voor het bepalen van de (historische) populatietrend⁶.

14

⁵ Broekhuizen, S., 1982. Hazen in Nederland. Proefschrift, Landbouwwuniversiteit Wageningen.

⁶ <https://www.zoogdierverseniging.nl/sites/default/files/2020-11/Basisrapport%20RL%20Zoogdieren%2001102020%20def.pdf>

Welke referentiejaar voor de beoordeling van de staat van instandhouding van wildsoorten hanteren omliggende landen?

Antwoord

De staat van instandhouding vindt zijn oorsprong in de Habitatrichtlijn. Het jaar van inwerkingtreding van de Habitatrichtlijn (1994) is het referentiejaar voor het bepalen van 'gunstige referentiewaarden voor de componenten 'populatie' en 'verspreidingsgebied'. Het in een gunstige staat van instandhouding brengen en herstellen is een verplichting voor alle soorten die genoemd staan in bijlagen II, IV en V van de Habitatrichtlijn.

15

Gaat u in overleg met alle betrokken partijen die tellingen uitvoeren en/of wettelijk vastgestelde taken in het jachtdomein uitvoeren over de wijze waarop tellingen uitgevoerd worden en de uniformering daarvan en over de duiding van genoemde onderzoeken met betrekking tot de staat van instandhouding van wildsoorten alvorens maatregelen te nemen?

Antwoord

Zie ook mijn antwoord op vraag 11. Zoals aangekondigd in mijn brief aan uw Kamer, die ik parallel aan deze beantwoording aan uw Kamer heb gestuurd, ben ik voornemens voor het komend jachtseizoen de jacht op het konijn in alle provincies en voor de haas in de provincies Utrecht, Limburg en Groningen niet te openen. Voor de wilde eend, houtduif en fazant wil ik eerst meer inzicht krijgen op provinciaal niveau. Op basis van dit inzicht zal ik een besluit nemen over het al dan niet openen van de jacht op deze soorten in het jachtseizoen 2023/2024. Voor het jachtseizoen 2022/2023 blijft de jacht vooralsnog geopend.

16

Bent u bereid deze vragen te beantwoorden voor het tweeminutendebat Natuur?

Antwoord

Een gedegen beantwoording kostte meer tijd.